

Sygn. akt I ACa 563/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Janusz Leszek Dubij (spr.)
Sędziowie	:	SA Małgorzata Dołęgowska SA Bogusław Dobrowolski
Protokolant	:	Sylwia Radek - Łuksza

po rozpoznaniu w dniu 3 grudnia 2013 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. K., B. K. i W. S.**

przeciwko (...) **S.A. w W.**

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 21 marca 2013 r. sygn. akt I C 1654/12

I. **oddala apelację;**

II. **nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Białymstoku radcy prawnemu M. D. kwotę 2.700 zł powiększoną o stawkę podatku VAT, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej powodom z urzędu w postępowaniu apelacyjnym;**

III. **odstępuje od obciążania powodów kosztami instancji odwoławczej.**

UZASADNIENIE

Powódki M. K. oraz B. K. wniosły o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w W. kwoty po 100.000zł na rzecz każdej z nich oraz powódka W. S. domagała się kwoty 80.000zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9 kwietnia 2012r. do dnia zapłaty podnosząc, że żądania pozwów stanowią zadośćuczynienie dochodzone w oparciu o przepis art. 448 kc w zw. z art. 24 kc w związku ze szkodą niemajątkową jakiej doznały powódki wskutek śmierci w dniu (...) w wyniku wypadku drogowego A. K. (1) będącej matką powódek M. i B. K. oraz synową W. S..

Pozwany (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódek na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwany w odpowiedzi na pozew podniósł zarzut przedawnienia roszczeń wskazując, iż przepisy art. 819 kc, 442 kc w brzmieniu obowiązującym w dniu zdarzenia a zatem przed nowelizacją ustawą z dnia 16 lutego 2007r. o zmianie ustawy kodeks cywilny, przewidywał 10 letni okres przedawnienia dla tego typu roszczeń. Przepis art. 442¹ kc wprowadzony ustawą nowelizującą, wydłużający ten okres miał natomiast zastosowanie do roszczeń nieprzedawnionych. Tymczasem roszczenie powodów uległo przedawnieniu (...).

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 21 marca 2013 r. oddalił powództwo, odstąpił od obciążenia powódek kosztami zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego i przyznał radcy prawnemu M. D. pełnomocnikowi powódek ustanowionemu z urzędu wynagrodzenie w kwocie 3600 zł powiększoną o stawkę podatku VAT, które należy wypłacić z sum budżetowych Skarbu Państwa.

Sąd ten ustalił, że A. K. (2) matka powódek M. i B. K. oraz synowa W. S. poniosła śmierć w wypadku drogowym w dniu (...) Okoliczności wypadku nie były kwestionowane. Wina sprawcy wypadku posiadającego obowiązkowe ubezpieczenie OC w pozwanym towarzystwie- (...) stwierdzona natomiast została prawomocnym wyrokiem skazującym Sadu Rejonowego w Białymstoku z dnia 18 sierpnia 1993r. w sprawie III K 1963/92. W chwili śmierci A. K. (2) miała 32 lat, zatrudniona była jako pielęgniarka w SP ZOZ w C., pozostawała w związku małżeńskim z J. K.. W chwili śmierci matki M. K. miała 5 lat, zaś B. K. 7 lat (k. dokumenty z akt szkody dołączonych do sprawy I C 1653/12, zeznania świadka J. K. k.108, zeznania świadka M. W.).

W dniu 7 czerwca 1995r. przedstawiciel ustawowy powódek B. i A. K. (1) wystąpił o zasądzenie na rzecz małoletnich wówczas powódek i własną renty oraz odszkodowania z tytułu istotnego pogorszenia sytuacji życiowej. Wyrokiem z dnia 29 kwietnia 1998r, Sąd Wojewódzki w Białymstoku częściowo uwzględnił roszczenie o rentę oraz roszczenie odszkodowawcze zasądzając na rzecz każdej z powódek kwotę 20.000zł (dokumenty z akt sprawy sygn. akt. I C 781/95)

Pozwany nie kwestionował zasad swojej odpowiedzialności znajdującej oparcie w przepisach art. 822 § 1 kc w związku § 3 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 grudnia 1990 r. w sprawie ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów wydanego w oparciu o art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. Nr 59, poz. 344) wskazywał jednak, iż roszczenie powodów jest przedawnione.

Powódki wskazywały na szereg okoliczności, które ich zadaniem uzasadniają zastosowanie w niniejszej sprawie art. 5 kc. Podkreślały, iż wcześniejsze wytoczenie powództwa w sprawie było niemożliwe w związku z brakiem uregulowania prawnego dającego podstawę do dochodzenie zadośćuczynienia za krzywdę wynikającą z naruszenia dóbr osobistych wskutek śmierci osoby najbliższej. Brak uregulowania prawnego i możliwości dochodzenia takich roszczeń był bardzo wyraźny i konsekwentny w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Dopiero uchwałą z dnia 22 października 2010r. w sprawie III CZP 76/2010 Sąd Najwyższy przesądził o możliwości dochodzenia roszczeń za doznaną wskutek śmierci osoby najbliższej krzywdę w oparciu o przepis art. 448 kc w zw. a art. 24kc. mających zastosowanie do zdarzeń sprzed 2008r.

Do stanu faktycznego niniejszej sprawy zastosowanie mają przepisy w brzmieniu obowiązującym w dacie zdarzenia a więc (...)Obowiązujący wówczas przepis art. 819 § 3 kc (Dz.U.1990.55.321) stanowił, iż w wypadku ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej roszczenie poszkodowanego do zakładu ubezpieczeń o odszkodowanie lub zadośćuczynienie przedawnia się z upływem terminu przewidzianego dla tego roszczenia w przepisach o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną czynem niedozwolonym lub wynikłą z niewykonania bądź nienależytego wykonania zobowiązania. Przedawnienie roszczeń z czynów niedozwolonych regulował natomiast przepis art. 442 kc, zgodnie z którym roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże w każdym wypadku roszczenie przedawnia się z upływem lat dziesięciu od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wyrządzające szkodę Paragraf 2 przewidywał 10 letni termin przedawnienia dla roszczeń

wynikłych ze zbrodni lub występku. W tym wypadku roszczenie o naprawienie szkody ulegało przedawnieniu z upływem lat dziesięciu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Przepis art. 442 kc uchylony został przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. (Dz.U.2007.80.538) zmieniającej nin. ustawę z dniem 10 sierpnia 2007 r. wprowadzając przepis art. 442¹ kc, który zgodnie z przepisem art. 2 ustawy ma zastosowanie do roszczeń, powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy (w dniu 10 sierpnia 2007r.), a według przepisów dotychczasowych w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych.

Roszczenie powódek stosując 10 letni termin przedawnienia wyznaczony datą zdarzenia uległo przedawnieniu z dniem (...)zatem przed wejściem w życie ustawy zmieniającej kodeks cywilny.

Podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia okazał się zatem skuteczny.

Sąd rozważył również stanowisko powódek podnoszących, iż w niniejszej sprawie powoływanie się przez pozwanego na zarzut przedawnienia jest nadużyciem prawa i zastosowanie powinna znaleźć klauzula generalna określona w przepisie art. 5 kc.

Wykonywaniu praw podmiotowych powinno towarzyszyć założenie, że uprawniony czyni z nich użytek zgodny z zasadami współzycia społecznego i społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa; w konsekwencji - jako generalną zasadę należy przyjąć, że wykonywanie uprawnień płynących z każdego prawa podmiotowego podlega przewidzianej przez prawo ochronie. W konsekwencji można mówić o obowiązywaniu w prawie polskim domniemania korzystania z prawa w sposób zgodny z zasadami współzycia społecznego (por. K. Pietrzykowski (w:) Kodeks cywilny..., red. K. Pietrzykowski, t. I, s. 41; tak też S. Dmowski (w:) S. Dmowski, S. Rudnicki, Komentarz do kodeksu cywilnego..., s. 20, 22). Wynika stąd powszechnie akceptowany wniosek, że - zgodnie z art. 6 - ciężar udowodnienia okoliczności uzasadniających tezę o nadużyciu spoczywa na stronie, która domaga się zastosowania przez sąd art. 5 k.c. (por. T. Justyński, Nadużycie..., s. 127, 128; P. Machnikowski (w:) Kodeks cywilny..., red. E. Gniewek, t. I, s. 31, 32). Na stronie ciężary zatem wykazanie faktów, z których można wnosić o naruszeniu przez przeciwnika reguł wskazanych w art. 5 kc. W niniejszej sprawie ciężar wykazania tych okoliczności spoczywał na powódkach.

Unormowanie art. 5 k.c. "przełamuje zasadę, że wszystkie prawa podmiotowe korzystają z ochrony prawnej" (tak trafnie w uzasadnieniu wyr. SN z dnia 9 grudnia 2009 r., IV CSK 290/09, Lex nr 560607). W związku z tym art. 5 k.c. może być stosowany tylko jako szczególny wyjątek.

Przy ocenie, czy zarzut przedawnienia stanowi nadużycie prawa, rozstrzygające znaczenie mają okoliczności konkretnego wypadku, zachodzące po stronie poszkodowanego oraz osoby zobowiązanej do naprawienia szkody, konieczne jest zatem rozważenie charakteru dochodzonego roszczenia, przyczyn opóźnienia i jego nadmierności (por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18 stycznia 2013 r. I ACa 833/12 Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2003 r., I CKN 204/01, wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 listopada 2012 r., III APa 29/12).

Z samej istoty przedawnienia możemy wyprowadzić tezę, zgodnie z którą sięgnięcie po art. 5kc może mieć miejsce jedynie w wyjątkowych przypadkach. Należy bowiem pamiętać o celach, jakie ma pełnić ta konstrukcja. U jej podstawy leży założenie, że stosunki cywilnoprawne powinny być wykonywane w określonym terminie. Po jego upływie dłużnik zwykle przestaje liczyć się z koniecznością spełnienia świadczenia. Przełamanie tej zasady z powołaniem się na zarzut nadużycia prawa powinno wystąpić w okolicznościach wyjątkowych, tego bowiem wymaga istota przedawnienia i zasada bezpieczeństwa obrotu.

Zgodzić się należy, z powódkami, iż przed wejściem w życie przepisu art. 446 § 4 dodanego przez art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 30 maja 2008 r. (Dz.U.2008.116.731) zmieniającej nin. ustawę z dniem 3 sierpnia 2008 r. skuteczne dochodzenie roszczeń o zadośćuczynienie za krzywdy powstałe w wyniku śmierci osób najbliższych wskutek czynów niedozwolonych było ograniczone. Uchwałą z dnia 22 października 2010r. w sprawie III CZP 76/2010 Sąd Najwyższy

przesądził o możliwości dochodzenia tego typu roszczeń do zdarzeń mających miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008r., tym niemniej w ocenie Sądu okoliczność ta nie może zostać uznana za szczególną w rozumieniu art. 5 kc.

W niniejszej sprawie pozwany podnoszący zarzut przedawnienia uczynił użytek z przysługującego mu prawa podmiotowego. W okolicznościach niniejszej sprawy skorzystanie z tego zarzutu nie stoi w sprzeczności w zasadami współżycia społecznego nie stanowi więc nadużycia prawa. Niemożliwość dochodzenia roszczeń o zadośćuczynienia za krzywdę wynikłą ze śmierci osoby bliskiej przez 2008r. zwalniała pozwanego z odpowiedzialności za tego typu roszczenia. Pozwany nie uwzględniał tego typu roszczeń w swoich kalkulacjach finansowych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Jedyną możliwością rekompensaty szkody niemajątkowej stanowił przepis art. 446 § 3 kc. Powódki z możliwości tej skorzystały bowiem w ich imieniu powództwo wytoczył ich przedstawiciel ustawowy J. K. (dokumenty z akt sprawy I C 781/95). W wyniku rozpoznania pozwu w dniu 29 kwietnia 1998r. Sąd Wojewódzki w Białymstoku w sprawie I C 781/95 wydał wyrok zasądający na rzecz powódek wyrównanie renty oraz odszkodowanie z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej w kwocie 150.000zł (przed denominacją). Uprawnień do wystąpienia z roszczeniem takim nie miała powódka W. S. brak było bowiem podstawy prawnej do wystąpienia z takim roszczeniem. Tym niemniej późniejsze wprowadzenie podstawy prawnej nie może stanowić automatycznego otwarcia drogi do dochodzenia roszczeń przez osoby, wobec których odpowiedzialność pozwanego nie istniała w dacie zdarzenia. W sytuacji przedawnienia roszczeń powódek uwzględnienie ich roszczenia na podstawie art. 5 prowadziłoby do rozszerzania odpowiedzialności pozwanego, która jest w ocenie Sądu niczym nie uzasadniona.

Ani charakter dochodzonego przez powódki roszczenia, ani postawa pozwanego, który w żaden sposób nie ograniczał praw powódek nie przemawia za uznaniem okoliczności niniejszej sprawy za uzasadnione do zastosowania przepisu art. 5 kc. Powódki dochodziły roszczenia o charakterze ściśle majątkowym, co wskazuje na materialne pobudki wystąpienia z pozwem, nie sposób więc roszczenia uznać za wyjątkowe. Pozwany poniósł odpowiedzialność za skutki zdarzenia, wypłacając powódkom rentę i odszkodowanie zgodnie z obowiązującym stanem prawnym. Nie powinien więc w ocenie Sądu ponosić negatywnych konsekwencji zmiany stanu prawnego i linii orzeczniczej.

Powódki B. i M. K. zrealizowały bowiem przysługujące im roszczenia w sprawie I C 781/95. Nadto Sąd miała na uwadze fakt, iż powódki wystąpiły z roszczeniem w 2012r. choć prawną podstawę miały co najmniej w 2010r. Opóźnienia tego niczym nie usprawiedliwiły.

W ocenie Sądu nie bez znaczenia jest również fakt, iż od naruszenia dóbr osobistych powódek doszło przeszło 20 lat temu. Upływ czasu z pewnością nie pozostał bez wpływu na nasilenie krzywdy, zatem co najmniej wątpliwy pozostawał kompensacyjny cel spornego zadośćuczynienia.

Reasumując, w niniejszej sprawie nie zaistniały szczególnie okoliczności uzasadniające możliwość zastosowania względem powódek klauzul generalnych z art. 5 kc.

O kosztach orzeczono w oparciu o przepis art. 102 kpc odstępując od obciążania powódek kosztami zastępstwa procesowego pozwanego z uwagi na sytuację materialną powódek oraz subiektywne przekonanie o słuszności roszczenia.

O kosztach obrony z urzędu orzeczono na mocy art. 122 kpc w zw. z przepisem art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982r. prawo o adwokaturze i § 19–21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Powyższy wyrok zaskarżyły powódki zarzucając:

I. istotne naruszenie prawa materialnego:

- art. 448 KC w związku z art. 23 i 24 § 1 i 2 KC poprzez uznanie, iż nie jest zasadnym zasądzenie od pozwanego na rzecz powódek żądanych przez nich kwot tytułem zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej - matki i synowej A. K. (1),

- art. 442 § 2 KC (w brzmieniu obowiązującym do dnia 10.08.2007 r.) w związku z art. 5 KC i art. 442¹ § 2 KC (w brzmieniu obowiązującym po 10.08.2007 r.) poprzez nieprawidłowe uznanie, iż zarzut przedawnienia podniesiony w toku postępowania przez pozwanego należało uznać za skuteczny, mimo iż jawi się on jako sprzeczny z zasadami współżycia społecznego,

- art. 123 § 1 pkt 1 KC w związku z art. 442¹ § 2 KC i art. 2 ustawy z dnia 16.02.2007 r. o zmianie ustawy Kodeksu Cywilny poprzez uznanie, iż roszczenie powódek ad 1 i 2 przedawniło się, mimo iż powódki dokonały przerwania biegu terminu przedawnienia poprzez czynność przed sądem - dochodzenie roszczeń z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej wskutek zdarzenia mającego miejsce 6.10.1992 roku tj. śmierci A. K. (1), a prawomocny wyrok w sprawie zapadł dnia 13.10.1998 roku, czyli niespełna 10 lat po wejściu w życie nowelizacji Kodeksu Cywilnego która miała miejsce dnia 10.08.2007 r.

II. naruszenie prawa procesowego:

- art. 233 § 1 KPC poprzez dokonanie dowolnej w miejsce swobodnej oceny dowodów przejawiającej się w jednostronnej, korzystnej jedynie dla pozwanego interpretacji materiału dowodowego, w szczególności poprzez pobieżną analizę materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu sądowym, pominięcie zeznań świadków i zaniechanie dopuszczenia dalszych wniosków dowodowych,
- art. 328 § 2 KPC poprzez sporządzenie uzasadniania orzeczenia nie odpowiadającego wymaganiom stawianym w przepisach prawa, w szczególności poprzez nieprawidłowe przedstawienie faktów występujących w niniejszej sprawie oraz nieodniesienie się do całości materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania,
- art. 299 KPC poprzez pominięcie dowodu z przesłuchania stron postępowania, co pozwoliłoby na ustalenie przyczyn opóźnienia w zgłoszeniu roszczeń i okoliczności sprawy

i wniosły o:

- zmianę zaskarżonego wyroku w części oddalającej powództwo tj. w zakresie pkt I, uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki M. K. kwoty 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami do dnia 9.04.2012 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia, na rzecz powódki B. K. kwoty 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9.04.2012 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia oraz na rzecz powódki W. S. kwoty 80.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 9.04.2012 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia,
- przyznanie pełnomocnikowi ustanowionemu z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej w maksymalnej przewidzianej prawem wysokości, wywołanych postępowaniem apelacyjnym. Jednocześnie oświadczam, że koszty te nie zostały opłacone w całości ani w części,

ewentualnie

- uchylenie wyroku w części tj. w zakresie pkt I i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania,

- przyznanie pełnomocnikowi ustanowionemu z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej w maksymalnej przewidzianej prawem wysokości, wywołanych postępowaniem apelacyjnym. Jednocześnie oświadczam, że koszty te nie zostały opłacone w całości ani w części.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Na wstępie zauważyć należy, że powódki dochodzą zadośćuczynienia z tytułu szkody niemajątkowej jakiej doznały wskutek śmierci matki powódek M. i B. K. oraz synowej W. S. w wyniku śmierci A. K. (1), która miała

miejsce(...).Wprawdzie powódki jako podstawę prawną swego roszczenia wskazały art. 448 kc w związku z art. 24 kc, który jednakże mógł mieć zastosowanie do roszczeń o zadośćuczynienie ale nieprzedawnionych.

Uwagze powódek zarówno w postępowaniu przed Sądem I instancji jak i powódek w postępowaniu apelacyjnym uszło, że w dacie zaistnienia wypadku (...) art. 448 kc miał zupełnie inną treść niż w dacie wytoczenia powództwa w sprawie niniejszej a mianowicie „w razie umyślnego naruszenia dóbr osobistych poszkodowany może żądać, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków wyrządzonej szkody ażeby sprawca uiścił odpowiednią sumę pieniężną na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża. Powódki M. i B. K. wystąpiły o odszkodowanie i rentę i roszczenia te zostały uwzględnione w sprawie I C 781/95 Sądu Okręgowego w Białymstoku. W. S. z roszczeniem o odszkodowanie nie wystąpiła z uwagi na brak podstawy prawnej. Powódkom M. i B. K. w dacie zaistnienia wypadku przysługiwało dodatkowe roszczenie o zasądzenie odpowiedniej sumy pieniężnej na rzecz Polskiego Czerwonego Krzyża. Natomiast nie przysługiwało im roszczenie o zadośćuczynienie. Skoro brak było podstawy prawnej do dochodzenia przez powódki zadośćuczynienia za zaistniały wypadek w wyniku którego matka powódek i synowa W. S. poniosła śmierć. Oznacza to, że roszczenie powódek wobec braku podstawy materialnoprawnej żądanie w dacie wypadku podlegałoby oddaleniu. Treść art. 448 kc uległo zmianie (nowela KPC z dnia 23 sierpnia 1996 r. Dz. U. Nr 114 poz. 512) a mianowicie w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu czyje dobro osobiste zostało naruszone odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 kc stosuje się. Takiej treści art. 448 kc obowiązuje od 28 grudnia 1996 r. Nie zmienia to powyższego wyводу bo roszczenie o zadośćuczynienie przewidziane w zmienionej treści art. 448 kc mogło być przyznane tylko temu czyje dobro osobiste zostało naruszone. Nie przewiduje natomiast takiego uprawnienia dla członków rodziny zmarłego, chyba, że zaszły okoliczności wskazane w art. 445 § 3 kc. Nie można jednakże stracić z pola widzenia faktu, że ustawodawca nowelą Kpc z dnia 30 maja 2008 r. uzupełnił art. 446 § 4 kpc i przyznał możliwość zasądzenia najbliższemu członkowi rodziny zmarłego odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę a Sąd Najwyższy uchwałą z dnia 22 października 2010 r. w sprawie III CZP 76/201 wyjaśnił, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 kc w związku z art. 24 § 1 kc zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. Skutkiem nowelizacji art. 446 kc i dodania § 4 jest możliwe dochodzenie roszczenia o zadośćuczynienie zarówno w oparciu o art. 448 kc jak i o art. 446 § 4 kc. Nie można jednakże tracić z pola widzenia nowelizacji Kodeksu cywilnego z dnia 16 lutego 2007 r. i skreślenia art. 442 i dodanie art. 442¹ kc.

Najogólniej rzecz ujmując art. 442¹ kc wydłuża terminy do dochodzenia roszczeń o odszkodowanie. Istotna jest jednak treść art. 2 tejże noweli, która stanowi, że do roszczeń, o których w art. 1 powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy a według przepisów dotychczasowych w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych stosuje się przepisy art. 442¹ kc a więc wydłużone terminy przedawnienia. Zaś z art. 442 kc wynika, że termin przedawnienia roszczeń z którymi wystąpiły powódki wynosił 10 lat. Wypadek zaś miał miejsce 6.X.1992 r., a więc jak słusznie ustalił to Sąd I instancji roszczenie powódek byłoby przedawnione gdyby istniało. Zmieniony art. 448 kc nie przewidywał działania wstecz tegoż przepisu.

Jeśli chodzi o wywody zawarte w apelacji to są one niezasadne, gdyby przyjąć, że powódkom roszczenie służy. Zauważyć bowiem należy, że podstawowym zarzutem skutkującym oddaleniem powództwa jest zarzut przedawnienia skutecznie podnoszony przez pozwanego co prawidłowo ustalił Sąd I instancji. Podnoszenie przez powódki zarzutu nadużywania przez pozwanego art. 5 kc jest chybione. Pozwany bowiem korzysta ze swego prawa podstawowego. Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że stosunki cywilnoprawne powinny być wykonywane w określonym czasie. Po jego upływie dłużnik przestaje się liczyć z koniecznością wykonywania praw przez powoda i skutecznie podnosi zarzut przedawnienia.

Chybiony jest również zarzut naruszenia przez Sąd art. 123 kc. Wprawdzie powódki wytoczyły powództwo o odszkodowanie w sprawie I C 781/95 Sądu Okręgowego w Białymstoku ale nie przerwało to biegu przedawnienia roszczenia o zadośćuczynienie. Przerwanie bowiem biegu przedawnienia następuje tylko w granicach żądania

będącego przedmiotem procesu – przerwaniu ulega bieg przedawnienia roszczenia objętego żądaniem, w takim rozumieniu jaki został zgłoszony w żądaniu.

Skoro nie ulega wątpliwości, że żądanie powódek uległo przedawnieniu to przeprowadzenie dalszego postępowania dowodowego zmierzałoby tylko do zbędnego przedłużania procesu. Stąd zarzut naruszenia art. 233 § 1 kpc i 299 kpc jest również chybiony. Nieskuteczny jest również zarzut naruszenia przez Sąd art. 328 § 2 kpc. Wbrew wywiadowi zawartym w uzasadnieniu apelacji Sąd Okręgowy swoje rozstrzygnięcie uzasadnił w sposób wyczerpujący i pozwalający na kontrolę zajętego stanowiska w wyroku.

Zarówno rozstrzygnięcie jak i uzasadnienie spełniają wymogi określone w art. 328 § 2 kpc i mimo wskazania błędnej podstawy materialnoprawnej rozstrzygnięcia, odpowiadają prawu.

W świetle powyższego wywody zawarte w apelacji okazały się niezasadne i podlegała ona oddaleniu (art. 385 kpc).

Z uwagi na szczególne okoliczności sprawy, że powódki straciły matkę i synową oraz nienajlepszą ich sytuację materialną Sąd odstąpił od obciążania powódek kosztami procesu za instancję odwoławczą (art. 102 kpc).